

УДК 32(477)(4-672ЄС)

ДИЛЕМИ ПОЛІТИКИ ЄС ЩОДО БІЛОРУСІ

Тетяна Сидорук

*Національний університет «Острозька академія»,
вул. Семінарська, 2, м. Острог, Рівненська область, Україна, 35800,
тел. 0502486702, e-mail: taniasydoruk@rambler.ru*

Доведено, що політика ЄС щодо Білорусі сьогодні є значною мірою неефективною. Цей результат впливає як зі слабкості стратегії (відсутності чітких пріоритетів і довгострокових цілей), так і з природи її реалізації (браку індивідуального підходу, інституційна інерція, слабкість обумовленості тощо).

Ключові слова: ЄС, Білорусь, політика, санкції, режим Лукашенка.

На початку ХХІ ст. Білорусь, сумно відома як «остання диктатура» в Європі, залишається авторитарною і значною мірою ізольованою країною, в якій системно порушують основні європейські цінності. У зовнішньому вимірі ситуація супроводжується відсутністю стабільних взаємин і співробітництва з Європейським Союзом та іншими європейськими організаціями: Білорусь – єдина східноєвропейська країна, яка не має Угоди про партнерство та співробітництво з ЄС; це єдина європейська держава, яка не належить до Ради Європи. Водночас Білорусь є однією з небагатьох країн, що межують з ЄС на Сході після його розширення 2004 р., яка має понад 1000 км спільного кордону з трьома державами-членами (Латвією, Литвою та Польщею) [3, с. 2]. Окрім того, Білорусь є важливою транзитною країною для російського газу та сирої нафти на шляху до ЄС.

Європейський Союз з 1997 р. проводив обмежувальну та реакційну політику щодо Білорусі через грубі порушення прав і свобод людини в цій країні, за винятком нетривалого періоду «відлиги» протягом 2008–2010 рр. З цієї причини неможливою стала фактична участь Білорусі – на відміну від України і Молдови – в Європейській політиці сусідства. Така політика загалом задовольняла і білоруську владу, оскільки вона обмежувала небажаний вплив ЄС на внутрішньополітичні процеси в країні, і ЄС, для якого ізоляція виправдовувала відсутність чіткої стратегії щодо проблемного сусіда [1, с. 19]. Однак вона досі давала мінімальні результати. Чергове обрання О. Лукашенка президентом 2010 р. та події, які послідували за грудневими президентськими виборами, означають збереження і посилення його влади та продовження існування небезпечної диктатури вздовж східних кордонів ЄС.

Нашою метою є аналіз основних дилем політики ЄС щодо Білорусі, визначення умов, за яких ЄС може взаємодіяти з Білоруссю ефективніше, та формулювання низки короткострокових і довгострокових рекомендацій. Для

цього необхідно дати відповідь на такі питання. Чи є політика ЄС адекватною відповіддю на ситуацію, що склалася в Білорусі? Як можна поліпшити ефективність політики ЄС щодо Білорусі? Яку стратегію може використовувати ЄС для підтримки розвитку громадянського суспільства в Білорусі в наявних умовах? Як забезпечити стійкі результати такої стратегії?

Спрямованим чинником політики ЄС щодо Білорусі з 1996 р. була заклопотаність ЄС з приводу відсутності демократичного розвитку та порушення прав людини в країні. Цей чинник зумовив до поступового формування політики, базованої на двоканальному підході (запровадження санкцій, умовний діалог і обмежені контакти з представниками влади та надання допомоги переважно громадському сектору й опозиції з метою демократизації країни), яка однак не вплинула на внутрішню політичну ситуацію в Білорусі. Хоча ратифікацію Угоди про партнерство та співробітництво було призупинено, візові санкції впроваджено, Білорусь фактично виключили з Європейської політики сусідства, ЄС робив спроби розширення контактів з демократичною опозицією та «третім сектором», режим Лукашенка поступово ставав усе більш авторитарним.

Впровадження санкцій ЄС щодо Білорусі розгорталося паралельно еволюції білоруської держави в бік авторитаризму. За винятком першого обмеження на поїздки для низки білоруських високопосадовців 1998 р., яке було більшою мірою мотивоване дипломатичним скандалом, ніж турботою про демократію, ЄС послідовно пов'язував запроваджені ним санкції з відсутністю прогресу в розвитку демократичних інституцій і забезпечення прав людини. Санкції ЄС були мотивовані: 1) непроведенням розслідування випадків зникнення опозиційних політиків і журналіста упродовж 1999–2000 рр.; 2) недемократичними виборами і розгоном демонстрантів 2004 р.; 3) недемократичними виборами і подальшим розгоном демонстрантів 2006 р.; 4) порушенням прав робітників, зокрема профспілок; недемократичними виборами 2010 р. та застосуванням насильства проти протестувальників й арештами лідерів опозиції та інших незгодних, що послідували за ними. Легітимність цілей і дій ЄС підвищується за рахунок того, що санкції було введено на підтримку заяв, зроблених у тім числі й іншими організаціями, зокрема Радою Європи, ОБСЄ, Міжнародною організацією праці. Прикметно також, що ЄС послідовно давав зрозуміти, що він прагне «уникати санкцій, які б шкодили широким верствам населення» [5, с.7]. Навпаки, він продовжував надавати допомогу через проекти соціального та економічного розвитку, підтримку неурядових організацій, фінансування незалежних теле- і радіопрограм тощо.

Проте, санкції ЄС не сприяли розбудові демократичних інституцій в державі. Так само, незважаючи на цілеспрямовані зусилля ЄС донести позитивні сигнали підтримки білоруському народу, демократичні сили в країні не були істотно посилені в результаті політики ЄС. Чим пояснити провал двоканальної стратегії ЄС? Чому ЄС не вдалося примусити до змін білоруську владу або істотно зміцнити білоруські демократичні сили?

Стратегія ізоляції білоруського авторитарного режиму зіштовхнулася з двома проблемами. По-перше, білоруська владна еліта залишалась ізольованою лише від ЄС, але не від Росії. Відтак Білорусь не залишилась на самоті, навпаки, політика ЄС мотивувала О. Лукашенка шукати підтримки на Сході. Білорусь брала участь у всіх російських ініціативах у рамках СНД: 1995 р. Білорусь і Росія підписали угоди про Митний союз і військове співробітництво, 1997 р. – Договір про створення Союзної держави Білорусі і Росії, 2001 р. – Білорусь підписала договір про створення ЄврАзЕС – Євразійського економічного співтовариства, 2002 р. – приєдналась до Організації договору про колективну безпеку, 2003 р. – підписала угоду про створення Єдиного економічного простору [3, с. 30]. По-друге, ізоляція Білорусі та паралельний розвиток відносин ЄС з іншими країнами східного сусідства зумовили таким чином до ізоляції Білорусі не тільки від ЄС, а й від інших країн у регіоні, в результаті чого процеси демократизації в інших пострадянських країнах Східної Європи обходили Білорусь, яка з року в рік ставала усе більш залежною від Росії [3, с. 30].

Головна ж причина, яка пояснює невдачі політики ЄС щодо Білорусі, перебуває в межах внутрішньої динаміки в країні. Як зазвичай у випадку застосування санкцій до тієї чи іншої країни, влада була в змозі отримати вигоду від західного осуду і повернути його на свою користь. Вона представляла санкції як спробу «демонізації» країни і перебування її в стані «облоги» [5, с.8]. Забезпечення саме такого сприйняття політики Заходу значною частиною населення не створювало труднощів у країні, де свобода ЗМІ та громадянські свободи надзвичайно обмежені. З економічної точки зору, після розпаду Радянського Союзу Білорусь перебувала у кращому стані, ніж її південні сусіди – Україна та Молдова, і це незважаючи на дефіцит сировини. Ця тенденція зберігалася до останнього часу, незважаючи на європейський вибір цих країн. Порівняно вищий рівень стандартів життя у Білорусі, в поєднанні з позитивним іміджем Росії як захисника, створювали всі підстави для збереження високого рейтингу Лукашенка як гаранта тісних зв'язків з Росією та добробуту білорусів [4, с. 88]. Внутрішні конфігурації білоруської політики тісно пов'язані з роллю Росії як «держави-покровительки». Російська підтримка має вирішальне значення для стійкості режиму Лукашенка. З економічної точки зору, Росія поставляє Білорусі енергоносії за пільговими цінами. З політичної точки зору, тісні зв'язки з Росією дозволили Білорусі позиціонувати своє міжнародне становище як «східну орієнтацію», а не міжнародну ізоляцію [5, с. 8]. Проте відносини між двома країнами останніми роками стали дещо напруженішими, оскільки Росія поступово переглядає політику безумовної підтримки свого західного сусіда. Це дає підстави припустити, що послаблення підтримки Росії, можливо, відкриє простір для збільшення важелів впливу ЄС на Мінськ.

Щодо ефективності другого каналу діяльності ЄС – підтримки опозиції та вільного і демократичного громадянського суспільства, то в цьому вимірі результати теж були скромними. Це зумовлено декількома чинниками. По-перше, підтримка ЄС опозиційних рухів залишалася декларативною і

символічною. По-друге, будь-яка закордонна підтримка опозиції доволі легко нейтралізується в умовах авторитарного режиму. По-третє, опозиція не може стати серйозним актором на політичній арені без підтримки з боку населення. Без підтримки широкої громадськості усі ці роки політична опозиція була настільки слабкою (і, до того ж, роз'єднаною), що вона не могла бути стороною в переговорному процесі і тим більше запропонувати альтернативу режиму Лукашенка на тривалий період навіть за максимально інтенсивної підтримки усіх інституцій ЄС. Так само в умовах, коли білоруська влада продовжувала переслідувати неурядові організації та незалежні ЗМІ, вплив ЄС залишався обмеженим і в цьому секторі. При цьому участь і зростаюча роль громадянського суспільства у процесі перетворень є ключовим чинником сталих змін у Білорусі.

Головним недоліком політики ЄС щодо Білорусі є те, що її визначають передусім особливості внутрішньополітичного контексту в Білорусі. Білоруське політичне життя розвивається за певними етапами (фазами): посилення тиску на засоби масової інформації та контролю над організаціями громадянського суспільства напередодні виборів; поворот у бік Європи кожного разу, коли відбуваються переговори з Росією щодо цін на енергоносії; поворот у бік Росії, коли ЄС висловлює розчарування та осуд з приводу чергових виборів; слухняне прийняття зобов'язань щодо обмеженої лібералізації, коли конче необхідні кредити від міжнародних фінансових інститутів (зазвичай, «торгівля політв'язнями»); ініціативи щодо діалогу з ЄС на фоні невдоволення білоруської опозиції щодо контактів Брюсселя з офіційним Мінськом. Отож найважливішим завданням для ЄС бачиться розвиток послідовної і далекоглядної політики щодо Білорусі, яка б залишалася незалежною від згаданих політичних фаз у державі.

Загалом можна виокремити чотири дилеми політики ЄС щодо Білорусі, які потребують вирішення.

1. Відсутність індивідуального підходу. До розширення ЄС 2004 р. ЄС не проводив жодної різниці між країнами Східної Європи, що не мали перспектив членства в об'єднаній Європі. Очікували, що рано чи пізно Білорусь також потрапить під вплив хвилі демократизації, яка поступово поширювалась у регіоні, тобто білоруському режиму і суспільству апіорі була приписана «схильність до демократії». Після кольорових революцій в Грузії та Україні 2003–2004 рр. ЄС сподівався, що білоруське суспільство також змобілізується. І тільки після того, як ентузіазм від кольорових революцій збляк, а білоруські президентські вибори 2006 р. проілюстрували, що білоруська опозиція не мала потрібного для трансформації потенціалу, з'явилося розуміння необхідності пошуку індивідуального підходу до цієї країни. Утім далекоглядної індивідуальної стратегії розроблено не було, натомість Білорусь спробували залучити до Східного партнерства.

2. Інституційна інерція. У принципі ЄС і сьогодні не розробив конкретних інструментів для досягнення стабільності, економічного процвітання та демократії у східному сусідстві. Європейська політика сусідства виникла як проекція інструментів політики розширення в цьому регіоні, причому простір

на сході розглядали як відносно однорідну область. Недоліки такого «ефекту масштабу» проявились в найкоротші терміни під час реалізації ЄПС в Україні, Молдові, Грузії, Вірменії та Азербайджані. «Економія на масштабі» в регіоні, замість складного пошуку індивідуальних підходів, створила дилему подвійних стандартів. Це означає, що для ЄС стає все важче застосувати свої інструменти для допомоги та співробітництва на гнучкій основі. Наприклад, важко пояснити, чому Білорусь (країна, яка не бере участі в ЄПС і залишається керованою авторитарним режимом) отримує деякі пільги (фінансову та технічну допомогу тощо), аналогічні тим, які надають країнам ЄПС, що намагаються реалізувати ліберальні реформи.

3. Проблема кінцевих цілей і недоліки обумовленості. Останніми десятиліттями цілі політики ЄС щодо Білорусі змінювалися: від ізоляції від проблем Білорусі в 1990-х роках через очікування радикальної зміни режиму на початку 2000-х років, і, нарешті, – до поступової трансформації режиму. Однак інструментарій залишився колишнім. У політиці ЄС щодо Білорусі акцент зроблено на висуненні умов та застосуванні санкцій або наданні пільг відповідно до того, виконують їх чи не виконують. Найбільшими недоліками такої політики є її непослідовність, повільний прогрес і прив'язаність до внутрішнього контексту в державі, про що йшлося вище.

4. Геополітична дилема. Будь-які рішення і заходи ЄС щодо східного сусідства загалом і Білорусі зокрема завжди стосуються «законної сфери інтересів» Росії. У випадку Білорусі проблема ускладнюється традиційною для неї політикою балансування. Залежність Білорусі від Росії в критичні моменти розвитку двосторонніх відносин не залишає іншого вибору для Мінська, як шукати альтернативу на Заході. Водночас виходить ефект «замкнутого кола»: небажання режиму до реалізації демократичних реформ зумовлює лише до поверхневих двосторонніх відносин із Заходом і болючих санкцій з боку Росії, які спричиняють подальшу ерозію суверенітету Білорусі, що, своєю чергою, знову штовхає Лукашенка до Заходу. Постійне балансування Білорусі між Росією та ЄС відображає білоруські зусилля зі збереження авторитарного режиму Лукашенка та уникнення цілковитої прихильності й до Росії, й до Заходу. Проте білоруський режим добре усвідомлює, що поступки Росії не зумовлюють до рівноправного партнерства, а лише сприяють подальшому тиску з боку Росії, оскільки Кремль розцінює їх як ознаку слабкості білоруського режиму. Слід також брати до уваги, що, незважаючи на розширення можливостей ЄС тісніше прив'язати Білорусь до європейського простору через розвиток техніко-секторального співробітництва в рамках Східного партнерства, російську присутність в Білорусі буде важко перевершити. Імпорт з Росії становить 60 % від загального обсягу білоруського імпорту, 85 % імпорту нафти і майже 100 % природного газу також надходить з Росії. Близько 20 % усіх російських поставок природного газу експортують в країни Європи через Білорусь. Білоруська промисловість, на частку якої припадає 40 % ВВП країни, залежить від Росії як постачальника сировини та експортного ринку [4, с. 41]. Порівняння важелів впливу, які ЄС і Росія можуть застосовувати щодо режиму

Лукашенка, чітко ілюструє, що позиції Росії в цьому випадку є дещо сприятливішими. Передусім Москва може завжди використовувати енергетичний тиск (погрожуючи підняти вартість поставок газу), що зрештою може спричинити руйнування соціальної та економічної систем країни. До недавнього часу Лукашенкові вдавалось уникати цього сценарію, дозволяючи російському капіталу приватизувати державні підприємства в стратегічних галузях.

Якою має бути стратегія ЄС у короткостроковій, середньостроковій і довгостроковій перспективах, якщо він дійсно бажає бачити на своїх кордонах стабільного, демократичного процвітаючого сусіда?

ЄС повинен виробити нову політику щодо Білорусі, оскільки попередня вочевидь була неефективною. Щодо цього він має передусім чітко визначити та відкрито заявити власні стратегічні пріоритети і цілі на цьому напрямі, приміром, що просування демократії та поступова інтеграція Білорусі до об'єднаної Європи є життєво важливим пріоритетом у східній політиці ЄС. Для цього необхідно дати відповідь на дещо ширші питання: які цілі політики ЄС у Східній Європі, чи є Східне партнерство метою, чи інструментом, а в останньому випадку, для чого? Європейський Союз повинен не тільки реагувати на поточну політичну ситуацію в Білорусі, а й розробляти власні стратегії, спрямовані на демократизацію країни, незалежні від «відтінків» і «тонів» внутрішньополітичного контексту в країні. Стратегія ЄС щодо Білорусі не повинна впливати лише з рішень покарати чи нагородити білоруський режим, вона повинна бути активною і довгостроково орієнтованою, щоб ініціювати стійкі зміни в Білорусі. Нова політика і нові підходи повинні бути розроблені терміново з огляду на загрозову політичну та економічну ситуацію в Білорусі.

Як ілюструє досвід попередніх років, співпраця з режимом Лукашенка є і буде в найближчому майбутньому неможливою. Будь-який діалог з режимом інтерпретуватимуть як фактичне визнання Лукашенка, що може зумовити до втрати Європейським Союзом своїх прихильників у Білорусі, при цьому з мінімальними перспективами перемоги над своїми противниками. Крім того, неможливо буде переконати режим вести діалог на європейських умовах. Лукашенко, безумовно, спробує скерувати ядро діалогу до питань, які зручні для нього, такі як боротьба з незаконною міграцією чи забезпечення транзиту енергоресурсів. ЄС повинен також усвідомлювати, що його діалог з білоруським режимом матиме важливе значення для Лукашенка насамперед у його спробах шантажу Росії. Це для нього є навіть важливішим, ніж бажання отримати додаткові фінансові надходження від Заходу. Водночас Європа повинна дати чітко зрозуміти, що вона не буде замінювати російські субсидії в обмін на фасадну лібералізацію, за якою слідуватиме нове «закручування гайок».

Проте бачиться доцільним і подальше підтримання (умовного) діалогу з білоруською владою на більш низькому рівні. Такий діалог сам по собі може бути корисним, дозволивши ЄС поширювати знання про його керівні принципи і цінності в середовищі білоруських чиновників. Діалог ЄС із Білоруссю найкраще проводити на середньому рівні.

При цьому візові та економічні санкції проти режиму Лукашенка необхідно продовжити. Насамперед це стосується банківських рахунків Лукашенка, високопоставлених чиновників і тих компаній, які займаються здебільшого незаконним експортом озброєнь. ЄС та його держави-члени повинні блокувати експорт зброї з Білорусі, оскільки це є одним з головних джерел доходу для режиму.

Водночас з метою запобігання ізоляції Білорусі необхідно робити інвестиції у зростання проєвропейської еліти в країні. Якщо мета полягає в тому, щоб зробити Білорусь європейською країною, громадянське суспільство Білорусі та ЄС повинні зробити це разом. У країні є актори, які мають такі цілі в порядку денному і які потребують допомоги та інвестицій ззовні.

Однак парадокс у відносинах ЄС–Білорусь останнього десятиліття полягає в тому, що демократичні сили, які Європейський Союз сприймає як двигун можливих змін, є чи не найбільшими критиками політики ЄС. Здебільшого представники демократичних сил Білорусі вважають, що в період економічного спаду Захід повинен повністю ізолювати режим Лукашенка, бути жорстким у боротьбі за демократичні реформи і розвивати діалог лише при безпосередній участі опозиції. Ініціатива Східного партнерства передбачає останній формат, однак білоруська опозиція повинна суттєво трансформувати себе, щоб перетворити демократичні сили країни в надійного партнера ЄС у забезпеченні демократичного розвитку Білорусі. Головні проблеми білоруської опозиції: розбіжності з приводу кінцевої мети (радикальна зміна чи поступова трансформація режиму); фрагментація опозиції; розрив між суспільством і демократичними силами (демократичні сили не в змозі мобілізувати широку громадськість за межами сталого демократичного електорату); відсутність у лідерів опозиції досвіду у формуванні політики, створенні коаліцій та прийнятті і реалізації рішень (іншими словами, в Білорусі немає необхідної кількості людей поза режимом з достатньою компетенцією та досвідом для здійснення управлінських функцій у демократичній державі); взаємна недовіра і маніпуляції Лукашенка у напрямі створення «лояльної» опозиції; сумнівна демократичність самої опозиції [4, с. 39].

Участь в офіційному форматі ЄС є одним з кращих способів об'єднання, мобілізації та розвитку опозиції, здатної запропонувати альтернативу режиму Лукашенка на тривалий термін. Отже, важливе значення має участь Білорусі в багатосторонніх форматах Східного партнерства передусім через представників опозиції. Натомість виключення Білорусі з цієї ініціативи (наприклад, з Євронесту) з причини недемократичного виборчого процесу, тільки ізолюють опозицію, а не режим О. Лукашенка.

ЄС також має бути готовим використовувати принципово нову тактику співробітництва безпосередньо з «третім сектором». Недержавний сектор повинен відтепер стати головним партнером ЄС та головним бенефіціаром коштів ЄС (а не держава, яка досі отримувала більшість ресурсів). Політики, експерти і журналісти в ЄС дуже часто ототожнюють антизахідну і проросійську офіційну політику Лукашенка з думкою білоруського суспільства. Реальність,

проте, інша. Незважаючи на всю антиєвропейську пропаганду в білоруських контрольованих державою засобах масової інформації, опитування громадської думки засвідчили, що понад 50 % білорусів підтримують тісніше співробітництво з ЄС, а 36 % навіть голосували б на користь приєднання своєї країни до ЄС, якщо б це питання було винесено на референдум [1, с. 17]. Такого рівня внутрішньої підтримки більше ніж достатньо, щоб виправдати дещо ширшу залученість ЄС у Білорусі.

ЄС повинен зосередити увагу на тих схемах, які сприятимуть розвитку білоруського громадянського суспільства, консолідації опозиційних сил і формуванню проєвропейських настроїв. З соціальною атомізацією та апатією, які сприяють живучості режиму, можна боротися шляхом заохочення вільних засобів масової інформації та підтримки інтелектуального та суспільного життя в Білорусі. З іншого боку, ЄС повинен переосмислити можливості щодо лібералізації візового режиму для білоруських громадян, передусім молодих людей і студентів. Це матиме важливе значення в сенсі формування проєвропейських соціальних відносин у Білорусі.

Окрім того, нові програми і нові підходи ЄС у відносинах з Білоруссю повинні бути засновані на відповідних знаннях і реалістичних припущеннях. Білорусь є пострадянською країною з конкретними явищами та характеристиками. У Радянському Союзі люди жили в симуляції. Це допомагало їм вижити. У пострадянському світі влада може створювати все, що завгодно: вибори, суди, проте це порожні оболонки. А програми допомоги ЄС часто допомагають будувати ці симуляції – для тих, хто за межами Білорусі (наприклад, у Брюсселі), важко провести різницю між реальним і симуляцією. Тому такі програми не мають ні найменшого впливу в сенсі трансформації режиму. Отже, нові ідеї та нові програми не повинні бути розроблені лише політологами й іншими фахівцями європейських аналітичних центрів, а повинні включати найактивнішу частину інтелектуальних сил самої Білорусі. Європа потребує нових ідей і концепцій, щоб продовжити процес демократизації та реформ у посткомуністичних країнах Східної Європи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Силицкий В.* Беларусь в международном контексте / В. Силицкий // Беларусь и Европейский Союз: от изоляции к сотрудничеству / под редакцией Х. – Г. Вика, Ш. Малериуса. – Вильнюс : Фонд Конрада Аденауэра, 2011. – С. 14–23.
2. *Dambrauskaitė Ž.* Belarusian Challenge to the New EU Policy: Ignorance Equals Legitimation: Analytical Review / Ž. Dambrauskaitė, V. Jurkonis, O. Kondratjeva, J. Narkevičiūtė, J. Pimpė, V. Sirijos Gira. – 2010. – № 2 (1). – 48 p.
3. *Gromadzki G.* Effective Policy towards Belarus. A Challenge for the enlarged EU / G. Gromadzki, V. Silitski, L. Veselý / Stefan Batory Foundation. – Warsaw : Association for International Affairs, 2005. – 5 p.

4. Lynch D. Changing Belarus. Chaillot Paper / D. Lynch ; Institute for Security Studies. – Paris. – November 2005. – № 85. – 132 p.

5. Portela C. Sanctions against Belarus: Normative Unintended / C. Portela // The European Union as a Normative Foreign Policy Actor. CEPS Working Document / N. Tocci. – January 2008. – № 281. – P. 5–8.

Стаття надійшла до редколегії 25.10.2011

Прийнята до друку 05.12.2011

DILEMMAS OF EU POLICY TOWARDS BELARUS

Tetiana Sydoruk

*National University of Ostrog Academy,
Seminarska St., 2, Ostrog, Rivne region, Ukraine, 35800,
tel. 0502486702, e-mail: taniasydoruk@rambler.ru*

The article argues that the EU policy towards Belarus today is largely ineffective. This result follows as a weakness of strategy (lack of clear priorities and long-term goals) and the nature of its (lack of individual approach, institutional inertia, weak conditionality, etc.).

Key words: EU, Belarus, politics, sanctions, Lukashenko's regime.

ДИЛЕММЫ ПОЛИТИКИ ЕС ПО ОТНОШЕНИЮ К БЕЛАРУСИ

Татьяна Сидорук

*Национальный университет «Острожская академия»,
ул. Семинарская, 2, г. Острог, Ровенская область, Украина, 35800,
тел. 0502486702, e-mail: taniasydoruk@rambler.ru*

Доказано, что политика ЕС в отношении Беларуси сегодня является во многом неэффективной. Этот результат вытекает как из слабости стратегии (отсутствия четких приоритетов и долгосрочных целей), так и из природы ее реализации (отсутствие индивидуального подхода, институциональная инерция, слабость обусловленности и т. п.).

Ключевые слова: ЕС, Беларусь, политика, санкции, режим Лукашенко.